

Kotioppijan seuranta

KYSELYN KOOSTE

Sisällysluettelo

Kyselyn tausta ja tarkoitus	2
Kotioppijoiden määrä ja kotikoulun kesto vastauksissa	3
Alueellinen painopiste vastauksissa	5
Seurannan käytännöistä informointi	7
Kuullaanko huoltajia kotiopetuksen toteuttamiseen ja seurantaan liittyvissä käytännöissä?	8
Seurataanko edistymistä vai arvioidaanko suoritusta? Ulottuuko uuden OPSin henki kotioppijoihin?	11
Kokemuksia kotioppijan seurannassa käytettyjen keinojen tarkoituksenmukaisuudesta	13
Yhteenvetoa	16
Lähteet	18
Liitteet	19
Liite 1: Kyselylomake	19

Suomen Kotikouluyhdistys ry

Kotioppijan seuranta –kyselyn satoa

Kyselyn tausta ja tarkoitus

Suomen Kotikouluyhdistys ry toteutti loka-marraskuussa 2018 kotioppijoiden seurantaan liittyvän kyselyn, jonka tarkoituksena oli saada vaikuttamisen ja yhteistyön kannalta tärkeää tietoa toimivista ja mielekkäistä käytännöistä, mahdollisista ongelmakohdista sekä näiden yleisyydestä Suomessa. Kyselyssä kartoitettiin muun muassa sitä, kuinka tutkivan opettajan/tutkivien opettajien tapaamiset on kotikouluperheiden kanssa järjestetty, kuinka yhteistyö on toiminut, miten oppimista on arvioitu ja kuinka lapsen etu, tarkoituksenmukaisuus ja tasa-arvoisuus ovat näissä tilanteissa ja käytännöissä toteutuneet kotikouluperheiden näkökulmasta. Kysymykset löytyvät liitteestä 1.

Kyselystä tiedotettiin ja sitä jaettiin Suomen Kotikouluyhdistyksen netti- ja Facebook-sivuilla, somekanavissa sekä sisäisenä tiedotuksena yhdistyksen jäsenille. Kyselyä levitettiin myös suljetuissa Facebook-ryhmissä *Kotikoulu – Homeschool*, *Pk-seudun kotikoululaiset*, *Feeniks-nettikoulu* ja *Turun Feeniks-koulu*, sekä yksittäisissä sähköpostiviesteissä ja henkilökohtaisissa verkostoissa.

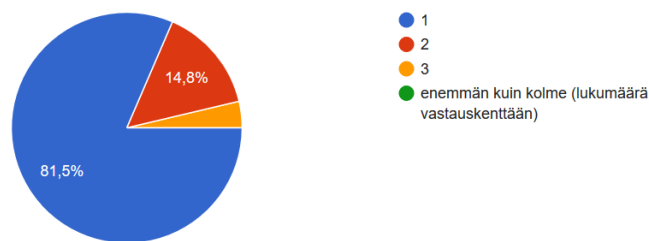
Kysely toteutettiin Google Formsilla 20.10.-15.11.2018 välisenä aikana kahdessa erillisessä osiossa, joista ensimmäinen (osio 1) oli suunnattu huoltajille koskien nykyisiä ja entisiä kotioppijoita. Osio 2 oli tarkoitettu entisille oppivelvollisuuden suorittaneille kotioppijoille. Vastaaminen tapahtui anonyymisti. Kyselyn päättymiseen mennessä vastauksia oli tullut ainoastaan osioon 1 eli kotioppijan huoltajien kyselyyn. Tässä koosteessa käsitellään saatujen vastausten perusteella esille nousseita keskeisiä huomioita.

Kotioppijoiden määrä ja kotikoulun kesto vastauksissa

Kotioppijan seuranta -kyselyn osioon 1 tuli vastauksia 27 perheeltä, joissa kotikoulua syksyllä 2018 käyviä kotioppijoita on 33 ja entisiä 11 (kuvio 1). Tilastokeskuksen marraskuisen tiedon mukaan Suomessa on 414 oppivelvollista, jotka ovat huoltajan ilmoittamina kotiopetuksessa vähintään syyslukukauden 2018. *Kotioppijan seuranta* –kyselyn vastauksissa ilmoitetut 33 nykyistä kotioppijaa edustaa noin 8% ja entiset kotioppijat mukaan lukien noin 10% Tilastokeskuksen ilmoittamasta määrästä (n=414).

1. Kotioppijoiden määrä perheessä tällä hetkellä (syksyllä 2018)

27 vastausta

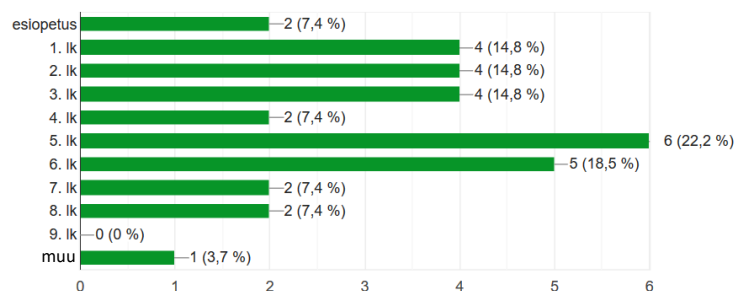

KUVIO 1.

Syksyllä 2018 kotiopetuksessa olevista (n=33) velvoittavaa esiopetusta käy kaksi lasta. Muut kotioppijat jakautuvat ensimmäisestä luokka-asteesta kahdeksanteen, ja yksi opiskelee iän mukaiseen luokka-asteeseen sitoutumatta 1-2 astetta ylempää oppimäärää. (Kuvio 2.)

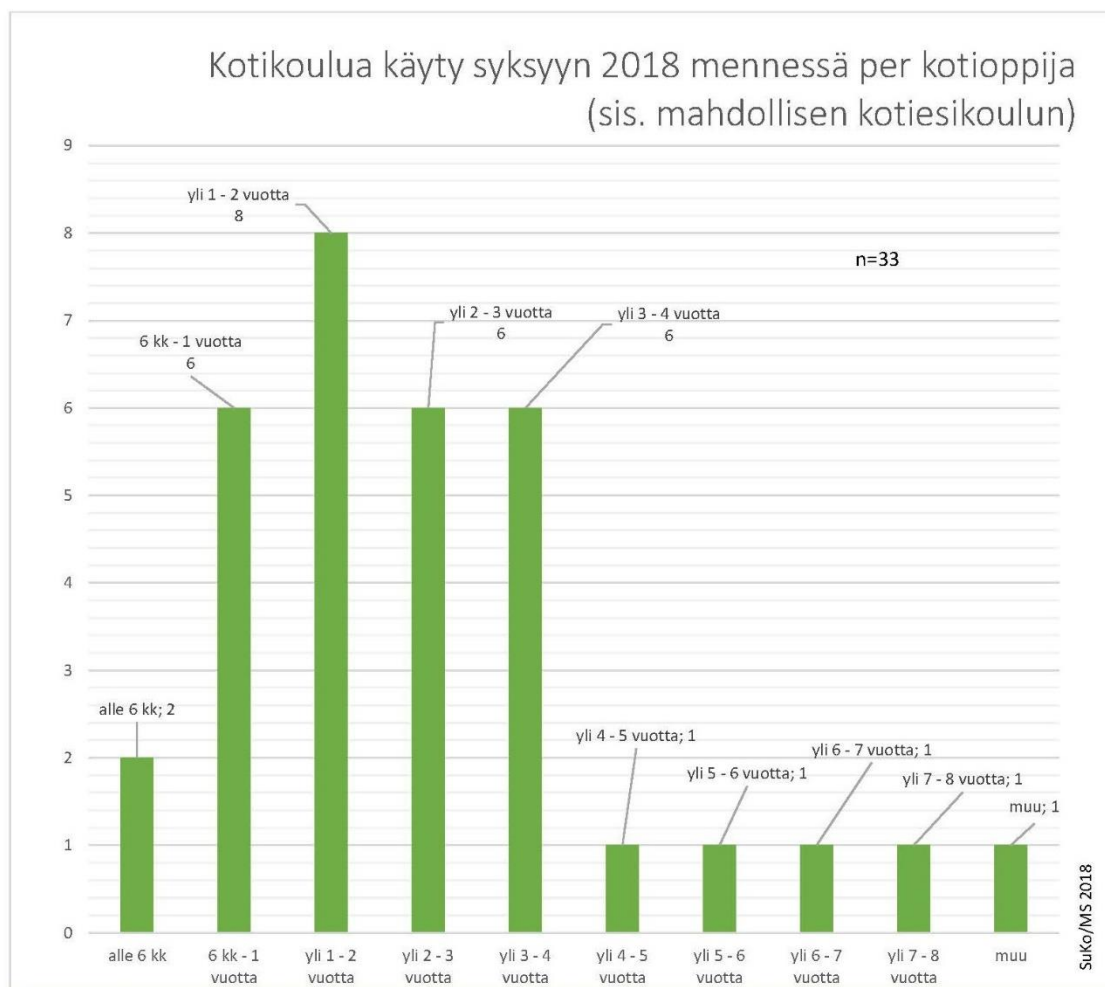
2. Mitä luokka-astetta kotioppija suorittaa parhaillaan? Jos perheessä on useampi kotioppija, valitaan kaikki sopivat vaihtoehdot.

27 vastausta

KUVIO 2.

Lapsista ja nuorista osa on ollut kotikoulussa esiopetuksesta lähtien, osalla kotioppijuutta on takana useampi vuosi, tai kotikoulua on käyty vuosi tai vähemmän. Kyselyyn vastanneiden mukaan syksyyn 2018 mennessä kotikoulun kesto per kotioppija (n=33) on ollut kahdeksalla 1-2 vuotta, kahdeksantoista kotioppijan kohdalla kesto vaihteli puolesta vuodesta vuoteen tai kahdesta vuodesta kolmeen tai kolmesta vuodesta neljään. Yksittäisissä tapauksissa kotikoulu on kestänyt yli 4 vuotta tai pidempään. (Kuvio 3.)

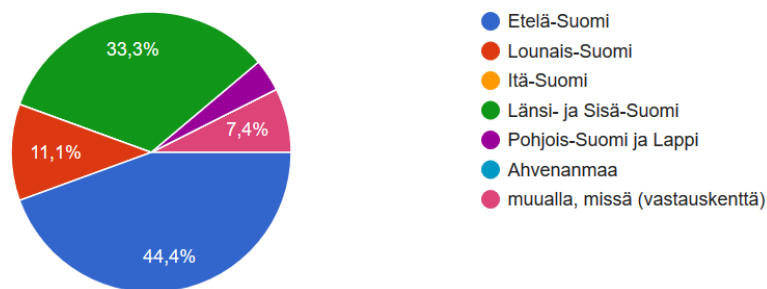
KUVIO 3.

Alueellinen painopiste vastauksissa

Kyselyssä kartoitettiin kotioppijoiden ja seurannan alueellisuutta, mutta tarkempaa paikkakuntatietoa ei kerätty, jotta vastaajien anonymiteetti säilyisi. Kyselyyn vastanneiden kotikouluperheiden nykyisistä kotioppijoista lähes puolet on Etelä-Suomen alueelta (45%), toiseksi eniten Länsi- ja Sisä-Suomen alueilta (33%) ja kolmanneksi eniten Lounais-Suomesta (11%). Loput ovat Pohjois-Suomesta ja Lapista (4%) tai eivät ilmoita aluetta (7%). (Kuvio 4.)

4. Millä alueella kotioppijan oppivelvollisuuden edistymisen seuranta tapahtuu tällä hetkellä? (valitse sopivin vaihtoehto)

27 vastausta

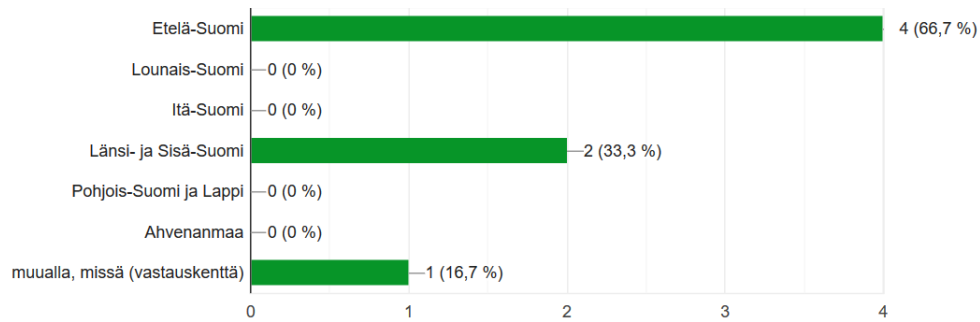

KUVIO 4.

Kuudessa perheessä kaikista vastanneista (n=27) on nykyisten kotioppijoiden lisäksi myös entisiä kotikoululaisia. Yhteensä heitä on 11, ja seurannan ilmoitettiin tapahtuneen Etelä-Suomen sekä Länsi- ja Sisä-Suomen alueilla. Yhdessä vastauksessa aluetta ei ilmoitettu. (Kuvio 5.) Vastauksista ilmeni, että osalla entisistä kotioppijoista seuranta oli useammalla alueella asuinkunnan vaihtumisen vuoksi.

7. Millä alueella entisen kotioppijan oppivelvollisuuden edistymisen seuranta tapahtui? (valitse sopivin vaihtoehto tai useampi tarpeen mukaan)

6 vastausta

KUVIO 5.

Seurannan käytännöistä informointi

Kyselyyn osallistuneilta tiedusteltiin, millä tavalla ilmoitus oppivelvollisuuden suorittamisesta kotikoulussa tai kotiopetukseen siirtymisestä oli tehty, kuinka kauan yhteydenotto ilmoituksen johdosta kesti, ja missä vaiheessa he saivat tietoa seurantaan liittyvistä käytännöistä sekä tutkivista opettajista. Suurin osa kaikista kyselyyn vastanneista (n=27) oli tehnyt kirjallisen ilmoituksen sivistys-/opetustoimen johtajalle tai vastaavalle ja/tai rehtorille. Kaikista vastanneista kahdeksan (8) sai yhteydenoton ilmoituksen jälkeen heti tai muutamassa päivässä, viisi (5) muutamassa viikossa, viisi (5) kuukauden sisällä. Kaksi (2) odotti yhteydenottoa noin kaksi kuukautta, yksi (1) viisi kuukautta, kun taas yhdellä (1) se kesti vuoden ja kahteen (2) ei ollut oltu yhteydessä lainkaan. Kolmessa (3) vastauksessa ei ollut mainintaa ajasta.

Seurantaan liittyvistä käytännöistä ja tutkivista opettajista informoitiin yhteydenotoissa vaihtelevasti riippumatta siitä, kuinka pian kotikouluperheen ilmoitukseen oli vastattu. Yhdeksässä (9) yhteydenotossa informaatiota oli annettu hyvin, viidessä (5) informaatio oli vähäistä tai painottui lähinnä siihen, mitä kotikouluun jäävä menettää, ja viidessä (5) ei annettu tietoa käytännöistä eikä jatkosta. Neljän (4) yhteydenoton osalta asiaa ei ollut tarkennettu ja yhdessä (1) vastauksessa asiaa ei kommentoitu lainkaan. Tieto kotioppijan tutkivasta opettajasta saatiin noin kolmasosan kohdalla heti tai muutamassa viikossa ja yhtä yleistä oli saada tieto kuukauden parin sisällä. Muutamassa tapauksessa tiedon saaminen oli venynyt yli puoli vuotta ja pisimmillään reilun vuoden. Vastauksista löytyi myös maininta siitä, että kotikouluperhe oli saanut itse valita tutkivan opettajan.

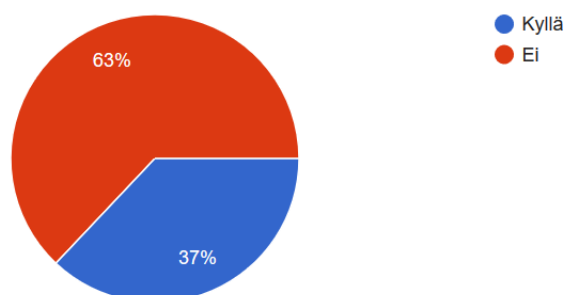
Kuullaanko huoltajia kotiopetuksen toteuttamiseen ja seurantaan liittyvissä käytännöissä?

Opetushallituksen (2018) kotiopetusta käsittelevissä säädöksissä ja ohjeissa tuodaan esille, että kotiopetuksessa olevan oppivelvollisen edistymistä valvoo asuinkunta, ja että yleisen menettelyn mukaisesti kunta nimeää tutkivan opettajan selvittämään ja arvioimaan tätä edistymistä. Ohjeissa mainitaan, että valvontaan liittyvistä periaatteista ja käytännön järjestelyistä keskustellaan huoltajan kanssa. Myös siitä, miten kotiopiskelussa aiotaan edetä, on kunnan ja tutkivan opettajan hyvä keskustella huoltajan kanssa. (OPH 2018.)

Suomen Kotikouluyhdistys ry halusi kartoittaa, kuinka yleisesti kotioppijoiden huoltajia kuullaan tai on kuultu kotiopetuksen toteuttamiseen ja seurantaan liittyvissä käytännöissä. Vastaajista (n=27) 17 eli 63% ilmoitti, että heidän kanssaan ei ollut keskusteltu etukäteen siitä, kuinka kotioppijan opinnoissa oli tarkoitus edetä (kuvio 6). Seurantaan ja näyttöihin liittyvissä asioissa oli kuunneltu 19 huoltajaa (70%), 4 huoltajaa (15%) ilmoitti heitä kuunnellun jonkin verran ja saman verran ilmoitti, että heitä ei ollut kuunneltu (kuvio 7).

11. Keskusteltiin kossanne etukäteen siitä, kuinka kotioppijanne oli tarkoitus edetä opinnoissa?

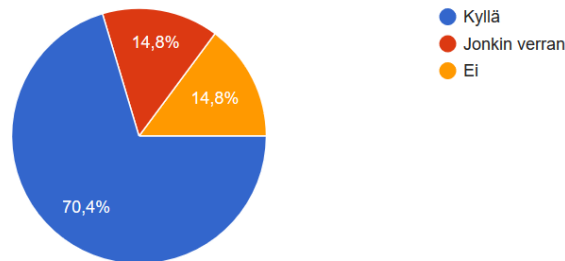
27 vastausta

KUVIO 6.

12. Onko teitä kuunneltu seurantaan ja näyttöihin liittyvissä asioissa?
(valitse sopivin vaihtoehto)

27 vastausta

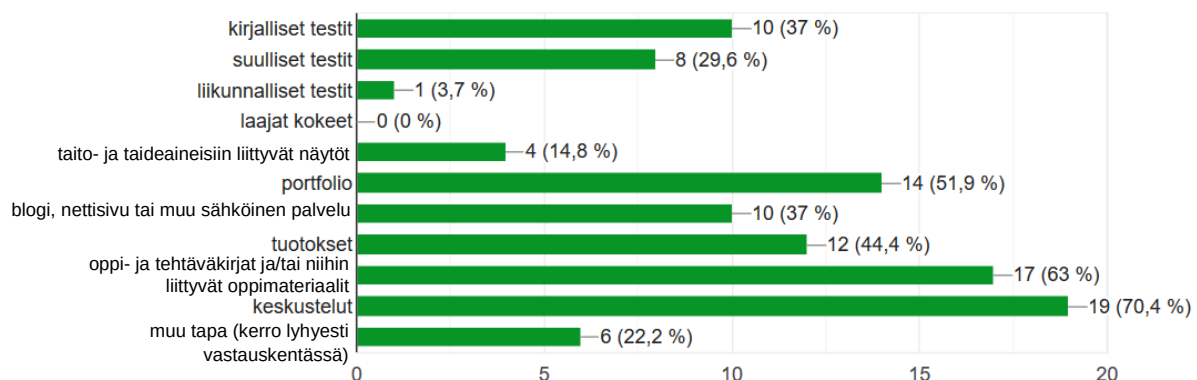

KUVIO 7.

Kysyttäessä kotioppijan seurannan tavoista (kuvio 8), eniten mainintoja saivat keskustelu (19), oppi- ja tehtäväkirjat ja/tai niihin liittyvät oppimateriaalit (17), portfolio (14) sekä tuotokset (12). Blogi, nettisivu tai muu sähköinen palvelu sekä kirjalliset testit saivat kymmenen mainintaa kumpikin, suulliset testit kahdeksan ja taito- ja taideaineisiin liittyvät näytöt neljä. Liikunnallisia testejä oli teetetty vain yhdessä tapauksessa, laajoja kokeita ei pidetty lainkaan. Muut tavat sisälsivät opiskelua nettikoulussa, oman opetussuunnitelman, tehtäväksi sovittuja testejä ja kartoituksia, tehtävien tekemistä tutkivan opettaja kanssa, kuvakoosteita ja tehtävien dokumentointia blogiin.

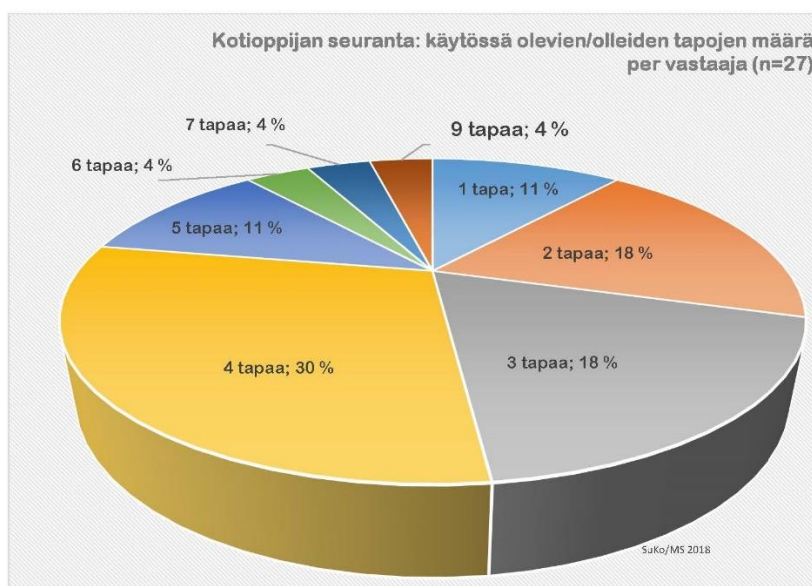
15. Millä tavoin kotioppijan edistymistä seurataan/on seurattu? (valitse kaikki sopivat vaihtoehdot)

27 vastausta

KUVIO 8

Käytössä olevien tai olleiden seurantatapojen määrä vaihteli vastaajien välillä (kuvio 9). Kotikouluperheistä osan kohdalla on riittänyt keskustelu tutkivan opettajan kanssa ja samalla on käyty läpi esimerkiksi kotioppijan opiskeluun liittyvää portfolioa, blogia, tuotoksia tai oppi- ja tehtäväkirjoja. Vastausten perusteella seurannan tapoja on yleisemmin kahdesta neljään (kuvio 9, kuvio 10).

KUVIO 9.

Suomen Kotikouluyhdistys ry: Kotioppijan seuranta -kysely 2018

Seurannan tapoja	Kysymys 15: valitut vaihtoehdot (27 vastaajaa)																										samoja/vastaaja
kirjalliset testit	•			•				•	•			•	•	•	•	•	•	•									10
suulliset testit				•				•	•	•		•	•	•	•	•	•	•									8
liikunnalliset testit								•																			1
laajat kokeet																											0
taito- ja taideaineisiin liittyvät näytöt								•	•							•				•							4
portfolio					•			•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	14
blogi, nettisivu tai muu sähköinen palvelu			•					•	•	•			•	•						•	•						8
tuotokset		•		•	•	•	•	•	•			•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	11
oppi- ja tehtäväkirjat ja/tai niihin liittyvät oppimateriaalit		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	17
keskustelut	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	18
muu tapa*	•	•			•					•			•							•							6
vaihtoehtoja/vastaaja	2	1	4	1	4	4	1	3	5	9	2	6	3	3	4	4	3	4	7	2	4	3	2	5	2	4	5

* Eriksen sovitteja muita tapoja, kuten videoiden tai kuvakoosteiden lähetyksen/näyttö tutkivalle opettajalle; kotioppijoiden itse ehdottamia näyttöjä; Feeniks-nettikoulu. Kohdassa oli mahdollista antaa myös muita valittuihin vaihtoehtoihin liittyviä tarkennuksia.

KUVIO 10

Seurataanko edistymistä vai arvioidaanko suoritusta? Ulottuuko uuden OPSin henki kotioppijoihin?

Kun kotioppija suorittaa oppivelvollisuutta olematta kirjoilla koulussa, asuinkunnalla on velvollisuus valvoa oppivelvollisen edistymistä, mikä yleisen käytännön mukaan toteutetaan kotioppijan seurantana koulun osoittaman tutkivan opettajan toimesta. Huoltajat ovat vastuussa siitä, että kotioppijan oppivelvollisuus tulee suoritetuksi voimassa olevan perusopetuksen opetussuunnitelman oppimäärän puitteissa. (OPH 2018.) Kotikouluperheen ei tarvitse noudattaa minkään koulun omaa OPSia vaan huoltaja voi halutessaan laatia kotioppijalle oman opetussuunnitelman valtakunnalliseen perustuen. Kotikoulussa voidaan edetä myös luokka-asteisiin sitoutumatta ja opiskella aineita eri tahdissa, kuin vastaavassa ikävaiheessa koululuokilla.

Valtakunnallisessa Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 eli OPSissa 2016 korostetaan muun muassa eri vaiheissa opintopolkua annettavan kannustavan, oppimista ohjaavan ja rohkaisevan palautteen merkitystä ja sen antamista. Palautteessa kiinnitetään huomiota onnistumisiin ja oppimisen edistymiseen, joka suhteutetaan aiempaan osaamiseen. Arviointi suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Puhutaan oppilaan ja opettajan vuorovaikutuksesta, oppilaan osallisuudesta ja omista kiinnostuksenkohteista, oppilaiden erilaisista tavoista oppia ja niiden huomioon ottamisesta, arvioinnin tasa-arvoisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta - siitä, että ”oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin”. (ePerusteet 2018.)

Kyselyssä tiedusteltiin kotioppijoiden ja kotiopetuksesta vastaavien saamasta palautteesta. Enemmistön (n=24) mukaan kotioppijat ovat saaneet tutkivilta opettajilta rakentavaa ja kannustavaa palautetta, tai sitä on annettu tukivasta opettajasta riippuen (kuvio 11).

18. Millaista palautetta kotioppija on saanut seurantatilaisuuksissa tai niiden jälkeen? (valitse sopiva vaihtoehto)

24 vastausta

KUVIO 11.

Kotioppijoita on kuunneltu ja huomioitu yksilöinä seurantaan ja näyttöihin liittyvissä asioissa vaihtelevasti. Noin puolet (13) aihetta kommentoineista (n=27) näki, että yhteistyö ja kotioppijan huomioiminen yksilönä on toteutunut hyvin tai erinomaisesti. Viidellä oli seurannasta sekä positiivisia että negatiivisia kokemuksia, neljällä pelkästään negatiivisia ja viidessä tapauksessa seuranta ei ollut vielä tehty tai siitä ei ollut negatiivista eikä positiivista kommentoitavaa.

Positiivisissa arvioissa kotioppijan kuunteleminen ja huomioiminen yksilönä on näkynyt esimerkiksi kunnioittamisena, luottamuksena, vuorovaikutuksena, osallistavana sekä kiinnostuksenkohteita huomioon ottavana ja kokeita välttävänä seurantana. **Negatiivisena kokemuksena** nousi esille muun muassa se, että kotikouluperhettä ja kotioppijaa ei olla kuunneltu lainkaan, kotioppijalla on teetetty samoja kokeita kuin koulun oppilaille tai kokeiden sisällöstä ei ole ilmoitettu etukäteen, kotona tehtyä ei oteta huomioon, ja edistymistä saatetaan seurata vain opettajan määräämillä testeillä.

Kokemuksia kotioppijan seurannassa käytettyjen keinojen tarkoituksenmukaisuudesta

Kyselyssä tiedusteltiin, mitkä kotioppijan seurannassa käytetyt menetelmät ja tavat ovat olleet hyviä ja tarkoituksenmukaisia ja vastaavasti, mikä on ollut vähemmän toimivaa. Vastaajat pitivät kotioppijansa seurannassa käytettyjä tapoja (kuviot 8-10) pääasiassa toimivina, lukuun ottamatta kokeita, tenttejä ja yksipuolista testaamista. Tutkivan opettajan tapaamisia on tyypillisimmin 1-2 kertaa lukuvuodessa ja muutamilla vastaajilla vaihtelevasti 1-3 kertaa lukuvuodessa. Kolmen kohdalla tapaamisia ei ole vielä ollut ja yhdellä niitä pidetään noin joka toinen kuukausi.

Vastausten perusteella yhteistyö tutkivan opettajan kanssa ja seurannan toteuttaminen on nähty monessa tapauksessa hyvänä, rakentavana ja positiivisena. Parhaimmillaan kyse on kotioppijan, huoltajan ja tutkivan opettajan välisestä vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta, innostavista tapaamisista, joissa kotioppijasta ja hänen tekemisistään ollaan aidosti kiinnostuneita, asioiden sopimisesta yhteistyössä ja tarpeen mukaan joustuen. Annetaan ja saadaan palautetta, ideoita ja kehitysehdotuksia. Alla olevat lainaukset kuvaavat kahden vastaajan ajatuksia tarkoituksenmukaisiksi koetuista seurannan tavoista, ja samankaltaisia ajatuksia esiintyi useamman kyselyyn osallistuneen vastauksissa.

Tärkeintä se, että lapsi saa itse vapaasti kertoa ja esitellä osaamistaan, ja tutkiva opettaja voi esittää tarkentavia kysymyksiä ja osoittaa aitoa kiinnostusta siihen, mitä lapsi kertoo. Se osoittaa lapselle, että opiskelu on ollut tärkeää ja tutkivan opettajan kiinnostus on lapselle kannustavaa.

Portfolio, keskustelu, tuotokset, taito- ja taideaineiden näytöt, oppi- ja tehtäväkirjat tms., pienet suulliset testit ja sähköisten palveluiden käyttö. Niiden avulla osaamista ja oppimista voi osoittaa tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti.

Kuvio 12 kiteyttää esille nousseita asioita, joilla on keskeinen rooli seurantaan ja siihen liittyvien käytäntöjen toimivuudessa ja tarkoituksenmukaisuudessa kotikouluperheen ja kotioppijan näkökulmasta.

KUVIO 12.

Vähemmän toimiviksi nähtiin kokeiden tai pelkkien testien teettäminen sekä tilanteet, joissa kotioppijaa ei oteta huomioon yksilönä eikä hänelle anneta mahdollisuutta osoittaa oppimistaan ja osaamistaan monipuolisesti. Osalla vastaajista oli omakohtaisia kokemuksia esimerkiksi siitä, että kotioppijalle oli määrätty kokeita kirjoista ja materiaaleista, joita kotikoulussa ei ollut käytössä lainkaan tai kokeen/testin sisällöstä ei ole kerrottu mitään etukäteen. Oli myös esitetty koko lukuvuoden asioiden tenttimistä kerralla.

Vastauksista ilmeni, että joissakin tapauksissa kotioppijan näkökulmaa ja tilannesidonnaisuutta ei ollut otettu huomioon seurantatilanteessa. Esimerkiksi, kotioppija on voinut jännittää tilannetta ja mahdollisesti ensimmäistä kertaa

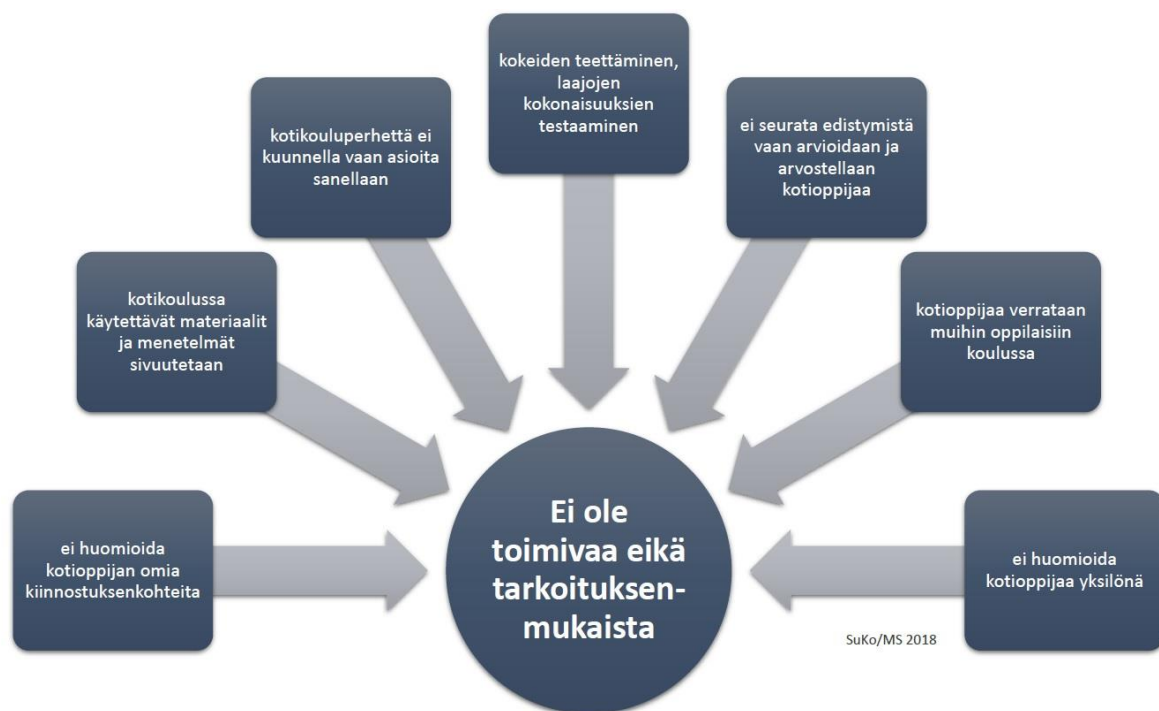
kohtaamaansa opettajaa niin, että on mennyt lukkoon eikä ole onnistunut kokeessa, testissä tai muussa häneltä vaaditussa suorituksessa. Alla muutama lainaus poimintana aiheeseen liittyen.

Koulun pitämät kokeet eivät todellakaan toimineet, ne olivat eri aiheista kuin mitä me olimme menneet ja lapsi jännitti aivan hysteerisenä niihin.

(...) kaiken tekeminen testein ja kokein... [kotona tehtyä ei huomioitu ensin lainkaan]

Kirjalliset testit ja kokeet sekä liikunnalliset testit eivät välttämättä palvele tarkoitusta vaan vaikuttavat vähän irrallisilta. Ne palvelevat paremmin koulussa opiskelevia, jotka etenevät aineissa tiettyssä järjestyksessä ja tiettyjen materiaalien pohjalta ym. Liikunnassa pitäisi kotioppijalle riittää liikuntapäiväkirja ja esimerkiksi pienet liikkumiseen ja eri lajeihin liittyvät tutkielmat tai vastaavat. Liikuntatestien teettäminen tapaamisessa ei ole tarkoituksenmukaista.

Kuviosta 13 ilmenee, millaiset asiat eivät esimerkiksi sisälly niihin tapoihin ja käytäntöihin, joita kotikouluperheissä koetaan toimiviksi ja tarkoituksenmukaisiksi seurannassa vastausten perusteella.

KUVIO 13.

Yhteenvetoa

Yleisesti ottaen kyselyyn vastanneet ovat tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä siihen, kuinka kotioppijan seuranta on toteutettu ja toteutetaan tällä hetkellä. Hyvän yhteistyön merkitystä tutkivan opettajan kanssa arvostetaan, kuten myös niiden tutkivien opettajien ammattitaitoa, jotka ottavat huomioon kotioppijan yksilönä ja ovat kiinnostuneita hänen edistymisestään ja osaamisestaan, keskustelevat, rohkaisevat ja kannustavat. Myös huoltajat, jotka ovat päävastuussa opetuksesta ja sen järjestelyistä, kustannuksista yms., ovat saaneet useimmassa tapauksessa rakentavaa ja hyvää palautetta työstään tutkivilta opettajilta, mikä koetaan tärkeäksi. Erityisopettajien ammatillinen osaaminen ja tapa kohdata kotioppijoita sai vastauksissa erityiskiitosta.

Kotioppijan seurantaan liittyvien käytäntöjen toivotaan olevan tarkoituksenmukaisia ja oppijaa yksilönä, tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti kohtelevia. Niissä tulisi ottaa huomioon myös se, miten kotikoulua kussakin perheessä toteutetaan, mitä menetelmiä ja materiaaleja käytetään, kuinka edetään ja opiskellaanko paikallisen vai valtakunnallisen OPSin pohjalta. Asioista on tärkeää sopia ja keskustella kotikouluperheen kanssa – ei määrätä niistä yksipuolisesti sanellen. Seurantaan liittyviä periaatteita olisi hyvä selkeyttää sekä tarkentaa, mitä kotioppijan seurannalla tarkoitetaan. Nyt käytännöissä on isoja eroja paikkakunnasta, valvonnasta vastaavasta tahosta ja/tai tutkivasta opettajasta riippuen.

Siihen määrään nähden, kuinka moni Suomessa kirjoilla oleva käy kotikoulua tällä hetkellä, tämän kyselyn perusteella ei voida tehdä yleistäviä johtopäätöksiä. Vastaukset ovat kuitenkin hyvin linjassa laajempien keskustelujen kanssa, joita on käyty useita vuosia ja käydään parhaillaan useissa suomalaisissa kotikouluihmisissä keskusteluryhmissä.

Jatkotoimenpiteinä Suomen Kotikouluyhdistys ry toteuttaa vuonna 2019 seurantaan liittyvän kyselyn tutkiville opettajille sekä kartoittaa tilannetta kotioppijoiden ja kotikouluperheiden osalta myöhemmin uudelleen.

Lopuksi yhdistys haluaa vielä kiittää *Kotioppijan seuranta* –kyselyyn vastanneita arvokkaasta panoksestaan yhteisen kotikouluasian hyväksi.

Lähteet

ePerusteet. 2018. Opintopolku. Perusopetus. Luettu 29.11.2018.
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tekstikappale/429583>

OPH. 2018. Kotiopetus. Säädöksiä ja ohjeita. Luettu 25.11.2018.
https://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/perusopetuksen_jarjestaminen/kotiopetus

Liitteet

Liite 1: Kyselylomake

1(5)

Kotioppijan seuranta -kysely (SuKo), Osio 1: Kotikouluperheet

Suomen Kotikouluyhdistys ry:n keskeisiä tavoitteita on jakaa kotikoulutietoutta ja edistää sekä yhtenäistää hyviä käytäntöjä muun muassa oppivelvollisuuden edistymisen seurantaan liittyvissä asioissa. Yhdistys selvittää tällä kyselyllä kotioppijoiden seurantaan liittyviä käytäntöjä ja kokemuksia Suomessa. Kysely on suunnattu kotioppijoiden huoltajille, jotka ovat vastuussa siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritetuksi lain mukaisesti, sekä oppivelvollisuuden suorittaneille entisille kotioppijoille.

Kyselyn tarkoituksena on saada tietoa mm. siitä, kuinka tutkivan opettajan/tutkivien opettajien tapaamiset on kotikouluperheiden kanssa järjestetty, kuinka yhteistyö on toiminut, miten oppimista on arvioitu ja kuinka lapsen etu, tarkoituksenmukaisuus ja tasa-arvoisuus ovat näissä tilanteissa ja käytännöissä toteutuneet kotikouluperheiden näkökulmasta. Vastausten avulla voidaan saada vaikuttamisen ja yhteistyön kannalta tärkeää tietoa toimivista ja mielekkäistä käytännöistä, mahdollisista ongelmakohdista sekä näiden yleisyydestä Suomessa.

Kyselyyn vastataan anonymisti, mutta mikäli vastaaja toivoo yhdistyksen ottavan häneen yhteyttä jälkepäin, lomakkeen lopussa pyydetään jättämään nimi ja yhteystiedot. Kysely on avoinna 15.11.2018 saakka, ja sen vastausten perusteella laadittu kooste julkaistaan Suomen Kotikouluyhdistys ry:n nettisivuilla marraskuun lopussa.

Lisätietoja tarvittaessa:

Suomen Kotikouluyhdistys ry
toimisto@suomenkotikouluyhdistys.fi

KYSELYN RAKENNE

Osio 1: Kotikouluperheet
(huoltajille koskien nykyisiä ja entisiä kotioppijoita)
I Perustiedot, kysymykset 1-7
II Oppivelvollisuuden edistymisen seuranta, kysymykset 8-21

Osio 1: Kotikouluperheet

Kysymykset huoltajille, joiden perheissä on nykyisiä kotioppijoita ja/tai kotikoulun lopettaneita lapsia tai nuoria. Tähdellä* merkityt kysymykset ovat pakollisia, mutta yhdistys toivoo kuitenkin, että kyselyyn vastataan kattavasti.

I Perustiedot: kotioppijoiden määrä, luokka-aste, alue

Kuvaus (valinnainen)

1. Kotioppijoiden määrä perheessä tällä hetkellä (syksyllä 2018) *

- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ enemmän kuin kolme (lukumäärä vastauskenttään)

Kysymys

Lyhyt vastausteksti

(jatkuu)

2. Mitä luokka-astetta kotioppija suorittaa parhaillaan? Jos perheessä on useampi kotioppija, valitaan kaikki sopivat vaihtoehdot.

2(5)

- ☐ esiopetus
- ☐ 1. lk
- ☐ 2. lk
- ☐ 3. lk
- ☐ 4. lk
- ☐ 5. lk
- ☐ 6. lk
- ☐ 7. lk
- ☐ 8. lk
- ☐ 9. lk
- ☐ muu (tarkennus vastauskenttään)

Mikäli perheessänne on useampi samaa luokka-astetta käyvä kotioppija, lukumäärä ja luokka-aste kirjoitetaan vastauskenttään. Tässä kohdassa voidaan ilmoittaa myös muusta mahdollisesta järjestelystä, kuten luokattomasta etenemisestä.

Pitkä vastausteksti

3. Kuinka kauan kotikoulua on käyty tähän mennessä per kotioppija? (vastauskenttä)

*

Lyhyt vastausteksti

4. Millä alueella kotioppijan oppivelvollisuuden edistymisen seuranta tapahtuu tällä hetkellä? (valitse sopivin vaihtoehto)

*

- ☐ Etelä-Suomi
- ☐ Lounais-Suomi
- ☐ Itä-Suomi
- ☐ Länsi- ja Sisä-Suomi
- ☐ Pohjois-Suomi ja Lappi
- ☐ Ahvenanmaa
- ☐ muualla, missä (vastauskenttä)

Kysymys

Lyhyt vastausteksti

Perheen entiset kotioppijat

Kuvaus (valinnainen)

5a. Onko perheessä entisiä kotioppijoita? *

- ☐ Ei (siirry kohtaan II Oppivelvollisuuden edistymisen seuranta)
- ☐ Kyllä (siirry kysymykseen 5b)

(jatkuu)

5b. Montako entistä kotioppijaa perheessänne on ollut, millä vuosikymmenellä ja montako vuotta kotikoulua käytiin? (vastauskenttä)

3(5)

Lyhyt vastausteksti

6. Syy kotikoulun lopettamiseen (valitse sopivin vaihtoehto tai useampi tarpeen mukaan)

- ☐ kotioppija palasi takaisin kouluun
- ☐ oppivelvollisuus tuli suoritetuksi kotikoulussa
- ☐ muu syy (tarkenna halutessasi vastauskenttään)

Kysymys

Lyhyt vastausteksti

7. Millä alueella entisen kotioppijan oppivelvollisuuden edistymisen seuranta tapahtui? (valitse sopivin vaihtoehto tai useampi tarpeen mukaan)

- ☐ Etelä-Suomi
- ☐ Lounais-Suomi
- ☐ Itä-Suomi
- ☐ Länsi- ja Sisä-Suomi
- ☐ Pohjois-Suomi ja Lappi
- ☐ Ahvenanmaa
- ☐ muualla, missä (vastauskenttä)

Kysymys

Lyhyt vastausteksti

II Oppivelvollisuuden edistymisen seuranta

Kuvaus (valinnainen)

8. Kenelle (virkanimike riittää) ja millä tavalla teitte ilmoituksen oppivelvollisuuden suorittamisesta kotikoulussa tai lapsenne/nuorene siirtymisestä kotiopetukseen pois koulun kirjoilta? (vastauskenttä) *

Pitkä vastausteksti

9. Kuinka pian teihin oltiin yhteydessä ilmoituksenne johdosta (arvio viikkoina * ja kuukausina)? Informoitiinko teitä siinä yhteydessä kotikouluun ja seurantaan liittyvistä käytännöistä? Jos, niin millä tavalla? (vastauskenttä)

Lyhyt vastausteksti

10. Kuinka nopeasti saitte tietää kotioppijanne tutkivasta opettajasta/tutkivista opettajista? (vastauskenttä) *

Lyhyt vastausteksti

(jatkuu)

11. Keskusteltiin kassanne etukäteen siitä, kuinka kotioppijanne oli tarkoitus edetä opinnoissa? *

4(5)

☐ Kyllä

☐ Ei

12. Onko teitä kuunneltu seurantaan ja näyttöihin liittyvissä asioissa? (valitse sopivin vaihtoehto)

☐ Kyllä

☐ Jonkin verran

☐ Ei

13. Kuinka kotioppijaanne on kuunneltu ja huomioitu yksilönä seurantaan ja näyttöihin liittyvissä asioissa? Onko jotakin, mitä ei ole otettu huomioon, tai vastaavasti jotakin, joka on toiminut hienosti? (vastauskenttä) *

Pitkä vastauksenteksti

14. Montako tapaamista tutkivan opettajan kanssa on ollut tai on tarkoitus olla lukuvuoden aikana? (vastauskenttä) *

Pitkä vastauksenteksti

15. Millä tavoin kotioppijan edistymistä seurataan/on seurattu? (valitse kaikki sopivat vaihtoehdot) *

☐ kirjalliset testit

☐ suulliset testit

☐ liikunnalliset testit

☐ laajat kokeet

☐ taito- ja taideaineisiin liittyvät näytöt

☐ portfolio

☐ blogi, nettisivu tai muu sähköinen palvelu

☐ tuotokset

☐ oppi- ja tehtäväkirjat ja/tai niihin liittyvät oppimateriaalit

☐ keskustelut

☐ muu tapa (kerro lyhyesti vastauskentässä)

Kysymys

Lyhyt vastauksenteksti

16. Mitkä seurannassa käytetyt menetelmät ja tavat ovat olleet mielestänne hyviä ja tarkoituksenmukaisia? Miksi? (vastauskenttä) *

Pitkä vastauksenteksti

(jatkuu)

17. Millaiset ratkaisut eivät ole mielestänne toimineet? Miksi?
(vastauskenttä)

5(5)

Pitkä vastausteksti

18. Millaista palautetta kotioppija on saanut seurantalaisuuksissa tai niiden jälkeen? (valitse sopiva vaihtoehto)

- ☐ kotioppijamme on saanut/ovat saaneet pääsääntöisesti rakentavaa ja kannustavaa palautetta
- ☐ rakentavaa ja kannustavaa palautetta on annettu vaihtelevasti tutkivasta opettajasta riippuen
- ☐ palaute on ollut pääsääntöisesti lannistavaa tai palautetta ei olla annettu

19. Mistä käsityksenne ja kokemuksenne mukaan palautteen luonne on mahdollisesti johtunut? (vastauskenttä)

Pitkä vastausteksti

20. Oletteko saaneet kotikouluttajina palautetta tutkivalta opettajalta? Jos, niin millaista? (vastauskenttä)

Pitkä vastausteksti

21. Mitä muuta haluaisitte sanoa tai kommentoida kotioppijan seurannasta ja siihen liittyvistä käytännöistä? (vastauskenttä)

Pitkä vastausteksti

Kysely on päättynyt. Suomen Kotikouluyhdistys ry kiittää lämpimästi vastauksista.

Kuvaus (valinnainen)

Mikäli toivot, että yhdistyksestä otetaan sinuun yhteyttä, jätä yhteystietosi (nimi ja sähköpostiosoite) alla olevaan vastauskenttään.

Pitkä vastausteksti

Suomen Kotikouluyhdistys ry – SuKo

Finlands Hemskolaförbund rf

Homeschool Association Finland

Sähköposti: toimisto@suomenkotikouluyhdistys.fi

Nettisivut: <https://www.suomenkotikouluyhdistys.fi/>

Facebook: www.facebook.com/suomenkotikouluyhdistysry

Twitter: twitter.com/sukoyhdistys

Instagram: www.instagram.com/suomenkotikouluyhdistys

Y-tunnus: 2910623-9

2018